

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ

Տարեկան . . 12 Ձր.

Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ

Հիշեալ թիւ մէկ ծրարով

Տարեկան . . 14 Ձր.

Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլար

Վեցամսեայ 1.50 "

ԿԱՆԵՍԻԿ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Ծանոցական տողը
20 ւանդիւն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՐԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՄԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՈՆ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք եւ
չեմ տրուիր

ՌԻՍԻՍԻԱ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Թարգմ. Թայմըր Սեպտ. 15ի խմբագրա-
կանէն

Նովոե Վրէմիա կը տեղեկագրէ թէ վերջերս հայոց կողմէն Աղէքսանդրա-
բօլի շուրջ, կարգ մը սպանութիւն-
ներ տեղի ունեցած են, զայնս վերա-
գրելով — հաւանականաբար իրաւամբ
դաւադրութեան մը, զոր կընտրէ ան-
ուանել հայկական «Մաֆիա» մը:

Ռուս թերթը թէեւ կը հաստատէ
հանդամանքները որոնք մասնաւորա-
պէս այս գոհերը ընտրելու առաջնոր-
դեցին. սակայն կը գտնուի ընդհանու-
աբար իր աչքին առջեւ ունենալով գրա-
քննութեան վախճան — մասնաւոր ընդ-
այն գլխաւոր պատճառները որոնք
կընային այս առաջ բերուած գաղտնի
ընկերութեան գոյութեան պատճառ
կարծուի: Դաւադրութեան եւ սպա-
նութեան Արեւելքի ճնշուած քրիս-
տոնեաներուն սովորական զենքերն են
եւ թէեւ կրօնքի կապակցութիւն ու-
նեցող պայքարներուն մէջ այս տեսակ
միջոցներու գործածութիւնը ըմբոստե-
ցուցիչ է, սակայն պատմութիւն ու-
սանողները քաջ գիտնին թէ այս տեսակ
միջոցներ այնքան պատրաստակաւ ու-
թեամբ գործածուած են նման վէճերու
առթիւ որքան տարրեր առիթներու:
Ժամանակ մը իրենց պաշտպանը եղող
ռուսներու կողմէ Հայոց գէմ այս վեր-
ջին ընթացքը բաւական էր պատճառ
դառնալ սրտերու մէջ սեւ կրթութեան
ոխակալութեան եւ ատելութեան ծա-
գումին, որոնք Արեւելքի ուղղակի
սպանութեան կառավարողն է: Շուրջ
տարիներ առաջ, ինչպէս մեր ռուս
թղթակիցը մեզ կը յիշեցնէ, հայերը
պաշտօնական Ռուսիոյ հետաքրքրու-
թեան ընտրի առարկաներէն մին էին:
Այդ հայկական ծագումով նշանաւոր
գիւտերու եւ քաղաքական բարենորո-
գիչ Լօրիս Մէլիքովի թելադրութեամբ
անոնց խոստումներ կը շաղկապէին,
Անոնցմէ անոնք որ արդէն Չարին հը-
պատակներն էին կը քաջալերուէին
յիշեալ կապերը որոնք զիրենք թրքա-
կան սահմանագլխի միւս կողմը գտ-
նուող իրենց եղբայրներուն կը կա-
պէին, անոնց բոլորին ապահովութիւն
կը տրուէր թէ ինչեք կատարեալ ա-
զատութիւն պիտի վայելէին իրենց
կրօնի կրօնաւորութեան, իրենց ռուս-
քրիստոնեաներու մեղմ օրէնքներուն
տակ: Մուլթանին հայ հպատակներէն
շատերը — որոնք նոյնիսկ այն ատեննե-
րը իրենց ժառանգական թշնամի քիւր-
տներուն գէմ Սուլթանին ու եւ զպաշտ-
պանութիւնը չէին վայելէր — այս փա-
ղաքուշ ապահովութիւններուն անսա-
ցին եւ անոնց կոթնելով Ռուսիա

հաստատուեցան: Անոնք չուպով եւ
փորձառարար սարկիցան թէ ռուսապ-
տական կառավարութեան մը շնորհ-
ները որքան անկաշուէն էին: Աղէք-
սանոր Ի. օրով, երբոր «ռուս ազգա-
յին կեանքի հիմնական սկզբունքներու
եւ ռուս պատմական յառաջդիմութեան»
պաշտօնները բարձր դասերու մէջ
նորաձեւութիւն դարձաւ, Հայ եկեղե-
ցին եւ Հայ ազգութիւնը չուտով իր
բաղդը՝ Չարի իշխանութեան տակ օ-
տար ծագում ունեցող բոլոր տարրերու
բաղդը կը գտնուէր: Ռուսացնող
չորեմեքներէն եւնիպարկուեցան անոնք
ինչպէս եւնիպարկուեցին հոռիմէական
կաթողիկէ Բոլոնիայի, Լուսնիական
գերմանացիք եւ ֆինլանդացիք եւ ռուս
ուսանողականներն ու հրէաները: Ի-
րենց վարժարանները փակուեցան, ըն-
կերութիւնները կազմալուծուեցան,
կանոնական շահանքներու տեղա-
կան կառավարութեան մէջ իրենց ներ-
կայացուցիչները պակսեցան, գրա-
տուները գոցուեցան եւ հայ մասնա-
ջնջուեցաւ: Վերջին քայլը միայն այս
տարի առնուեցաւ: Իրենց հին եկեղե-
ցիին կալուածները — եկեղեցի մը որ
չորրորդ դարու սկիզբէն ի վեր գոյու-
թիւն ունի եւ կըսուի թէ այն ատենի
հայ քրիստոնեաները Սթէնքի վարժա-
րաններու մէջ կուսանէին — Յունիս
25ին կայսերական խմբով մը գրաւ-
ուեցան: Ասիկայ վերջին քայլն է,
որ կերեւի, անոնց մէկ մասին կը-
նամուրթիւնը մինչեւ իսկ սպանու-
թեան գրգռեց:

Դաւադրութիւնը, եթէ պէտք է կոչել,
գործի սկսելու համար ժամանակ չը
կուսանցուցին: Գրեթէ խմբի հրատա-
րակուեցին ճիշդ ամիս մը վերջ, հայ
«հայրենասիրական» գանձարանին նը-
պաստել մերժած ըլլալուն համար,
վաճառական մը իր երկու սպասաւոր-
ներուն հետ իրենց հրազեններու կը-
կէն եւնիպարկուեցաւ: Օգոստոսի սկիզ-
բը, երեսուն-Աղէքսանդրաբօլ երկա-
թուղիի գծին վրայ, կայսրանի մը
մէջ, իւրեւն բազմութեան մը ներկա-
յութեան, աւելի յանդուգն ոճի մը
գործուեցաւ կառարկապէս անպատե-
կը կապակցութիւն թէ զոնք ռուս իշխա-
նութեան յանձնուած էր նպատակ հա-
ւաքողներէն երկուքը, եւ այս յան-
ցանքին համար դաշտնահար եւ գնդա-
կահար մեռաւ: Օգոստոս 23ին Աղէք-
սանդրաբօլի մէջ հայկական մեծ ցոյց
մը տեղի ունեցաւ: Եւ երեք օր վերջ
վասիլով, օրթոտոքս Աւագերէց քահա-
նան, քաղաքի փողոցներուն մէջ դա-
շտնահար ինչպէս: Կերեւի թէ իր յան-
ցանքը կարգ մը հայ գեղեր Օրթոտոքս
հաւատքին դարձնելու մէջ ունեցած
իր մեծ յաջողութիւնը եղած է:

Նովոե Վրէմիայի հաստատութեան
համեմատ հայկական սպանութիւննե-

րու հարիւրին ութսունը թիւքիւն
գաղթողներու գործն է. ասկէ կը հե-
տեւի թէ սոյնամասն ոճիներու թիւը
շատ մեծ է: «Հարիւրին» այսքան բա-
նաձեւը սովորաբար չը գործածուի, ի-
րաց առեալ վիճակագրութեանց պատ-
րաստութեան պարագային, յորում
գէպերու կարեւոր թիւ մը պէտք է
գոյութիւն ունենայ: Օգոստ. 29-ին
գայրոյթի ուրիշ ժողովէ մը վերջ, ցոյ-
ցին հեղինակները, զօրքերուն մէջէն
իրենց ճամբան բանալով էջմիածին
քաղեցին որ կաթողիկոսին, Հայ եկե-
ղեցիին ամենաբարձր իշխանին, բնա-
կավայրն է: Կաթողիկոսը խոստացաւ
իր կարողութեան սահմանին մէջ ամէն
բան ընել կառավարութեան այս անա-
սելի արդարութեան գէմ եկեղեցին
պաշտպանելու համար: Իր խոստումը
պահած ըլլալ կերեւի: Կըսուի թէ ար-
գիւած է Սինօդը որ գէպի այդ օրէնքի
գործադրութիւնը ու եւ քայլ առնէ,
եւ թէ Սինօդն ալ անոր այս փափաքը
կանխաւ գուշակած ըլլալով մերժած է
օրէնքին համակերպել, իր սեփական
պատասխանատուութեան տակ: Կը լը-
սենք թէ ամէն կողմէ իրեն խնդրա-
գրէր կը հասնին խորհուրդով զինք
որ անյողողը մնայ: Եւ բազմաթիւ
պատգամաւորութիւններ, որոնք իր
մօտ կը գտնուէին, խորհուրդ կուտան
իրեն այսպէս շարունակել:

Կերեւի օրը թիֆլիսի մէջ ուրիշ
ցոյց մը տեղի ունեցաւ, որը շարու-
նակեց մինչեւ որ երկու կողմէն ալ
հրազեններու գիմիցին եւ գազազներու
հատուած մը ցուցադրուի զինք: Այս
հաւաքումներու տեղեկագրերուն մէկ
աչքի դարձող կէտը այն է որ ցոյցի
մասնակցողները սովորաբար «ըէվօ-
վէր»ներով զինուած են եւ որոնց գոր-
ծածութեան մէջ խղճամբող ըլլալ չեն
երեւիր:

Կը կարծուի թէ այս բաւոր յաջողմը
գրգռող «Իւթազ»ը հեղինակութիւնն է
Պ. Բօպիլեմօսօնէֆ-ի եւ Պ. Թը Բլէն-
վի, Ռուս օրթոտոքսութեան եւ ինչ-
նիշխան ճնշումի խիստ եւ անողոր
ախոյաններուն: Միւս բոլոր նախա-
բարները կըսուի թէ ասոր հակառակած
են, Պ. Վիթթէ, նկատելով որ՝ Հայ ե-
կեղեցիի կալուածներուն գրաւումը
չայն արտօնող պիտութեան վարկը կը
վատնողէ, եւ կոմս Լամստօրֆ, նկա-
տելով որ՝ հայերու հաւածանքը չը
կընար Ռուսիոյ համալը բարձրացնել
իր պաշտպան Արեւելքի քրիստոնե-
աներուն: Առանց ի նկատի առնելու
այս փաստերուն անփասելի ուժը՝ ե-
կեղեցիի կալուածներուն գրաւումը
կայսերական հրովարտակով վաւերաց-
ուեցաւ: Բայց սահմանումով մը որ պ-
վիթթէի բարի տրամադրութիւններուն
կը վերագրուի: Թէեւ դրամագրութիւն
պիտութեան պիտի յանձնուի, բայց

անոր գործածութեան մէջ եկեղեցա-
կաններու ունեցած իրաւունքը առ-
նուազն անուանական կերպիւ կը ճանչ-
ցուի: Այս չափաւորումը եկեղեցա-
կանները գոհացնել շատ հեռու է:
Անոնք կը յայտարարեն թէ եկեղեցիին
հարստութիւնը ամբողջապէս եկեղե-
ցիին կը պատկանի եւ ոչ միայն անոր
Ռուսական հատուածին: Մասնաւոր
կրնեն թէ էջմիածին կուսակաւած
հարստութիւնը դարեւ շուրջապատու-
ութեանց արդիւնքն է: Հայ թագա-
ւորներ եւ Պարսիկ թագաւորներ իրենց
բաժինը ունեցած են անոր մէջ, եւ
Թաթար, Պարսիկ եւ Թիւրքմէն բնա-
կալութեան տակ անեղծ մնացած է
ան: Եթէ Ռուսիա իր կողոպտելու ըն-
թացքին մէջ յարատեւէ, որմէ նոյն
իսկ թուրքերը զգուշացան, եկեղե-
ցականները կըսպառնան ընդհանուր
գործադրուի մը ընել, Հայերէն ունեք
կը յայտարարեն թէ իրենց եկեղեցիին
վարչութիւնը, Ռուսներու անհիւրըն-
կալ եւ մոլեռանդ երկրէն, Սիւ, Սուլ-
թանի հողին վրայ պիտի փոխադրեն,
եւ թէ իրենք կընախքնորեն թուրքիոյ
մէջ «ազգային հաստատութիւններու»
նպաստել քան թէ Չարերու կայսրու-
թեան: Միւսնոյն ատեն, Պ. Թը Բլէն-
վի կը հրաւիրէ Կաթողիկոսը, Չարին ա-
նուումով, անմիջապէս օրէնքին հպատա-
կել, զգուշացնելով զինք կամակորու-
թեան ծանր հետեւանքներէն:

Կաթողիկոսը հրաժարելու սպառնա-
լիքով կը պատասխանէ: Կոբը ինչ
ձեւովոր ալ վերջնայ, հետաքրքրա-
կան իրապատկեր մը կը ներկայացնէ
քաղաքացիական եւ կրօնական աղա-
ստութեան այնպէս ինչպէս անոնք կը-
րանուին քանակաբար դարուն Ռուսիոյ
մէջ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՀԻՐԷ, 13 Սեպտ.

Տեղւոյս հայերը այսօր միթիւնկ մը
ունեցան ձայն բարձրացնելու համար
խնդրոյ մը առթիւ որ կապուած է ազ-
գային գոյութեան հետ:

Այս պահուս ամեն ոք գիտէ թէ
ռուս կառավարութիւնը կուզէ իր
երկրին մէջ գտնուած հայ եկեղեցա-
կան կալուածները իր հսկողութեան
նշանակել, եկեղեցիներու վանքերու
վերին ղեկավարութիւնը ավելի մէջ
առնել:

Չուլումի քաղաքականութեան նենգ
միջոցն է ասի, որ գործածել կուզ-
ուի, զարեքէ ի վեր Սիւսիլքի բոլոր
արհաւիրքներու մէջէն անասան դուրս
պրծող ցեղ մը անզգալիօրէն անհե-
տացնելու համար:

Ահաւոր է գործածուած միջոցը եւ այս ահաւորութեան առջեւ ամեն հայ սարսափած ծար մը կը մտածէ կայիցիներ քաղաքականութիւնը գէթ մեղմացնելու, հայ սրտերէն արիւն կը հոսի, բովանդակ հայ կղերք կը ծառանայ, իր պահպանութեան յանձնուած դարաւոր աւանդներուն սպառնացող վտանգին դէմ, Դեռնդներու դարը կապրինք, ինչ կը խորհինք, մին կըլէ ռոզոքի ձայնը բարձրանալու են, մի այլը կըլէ, այդ բողոքները աւելի եւս կը դայրացնեն մեր բոսին երբորդ մը, եթէ բողոքն ու աղերսը զուրկ են չափեւան ըլլալէ, անդառնալի է մեր իրաւունքներուն դէմ արձակուած հրամանը:

Ինչ ընել ուրեմն, լացը անօգուտ, բողոքը ապարդիւն, լռիկ համակերպի՞լ ձգել որ բանաբարութիւն մեր իրաւունքները:

Կանխիկ հայտ այս ալլազան կարծիքներէն անցնելով մենք մի քայլ առնել միջին ու նպատակաւորմար:

Նախ խափանցել ուղից հրամանաւորութեան ուղին ու իմաստը, եւ նկատի առաւ անոր թուականէն մինչեւ հիմա կառավարութեան ի գործ դրած միջոցները եւ բանակցութիւնները եւ եղբակցուց թէ՛ Ռուս կառավարութիւնը իր հոգի միապետութեամբ պէտք չուէր հրամանադրէն վերջ բանակցութեան մտնելու իր ենթակային հետ եւ վաւերացնելով մը ստորագրել տալու ձգնիլ որուն դէմ մեր մաքառումը ինչ չափով ալ ըլլար ոչ մէկ նշանակութիւն չունէր իր մօտ:

Առաջին այս կերպով կարելի եղաւ մտածել թէ՛ փորձ մըն էր որ կըլլուէր առաւ կառավարութեան կողմէ, նրբին կերպով մեքենայուած թակարթ մըն էր՝ որ կը լարուէր, որուն մէջ չը բնականութեամբ խորամանկութիւնը եւ կամ անոր չմտնանալու զգուշութիւնը եթէ ունենար որսը, ոչինչ ունէր կորսնցընելիք իր որսորդը:

Հետեւաբար բողոքի համար բաց դուռ մը նկատուելով այս վերջին պարզապէս՝ որոշուեցաւ ժողովրդային հաւաքում մը ընել եւ որ տեղի ունեցաւ այսօր Սեպտ. 13 կիրակի օրը:

Խորունկ բաղմունքիւն մը հաւաքուած

էր Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին, Ս. Առաջնորդը այդ խնդրոյն նուիրեց իր քարոզը, մի այլ առեւտրային հասկանալի կերպով պարզեց Ռուսիոյ բռնած ընթացքը՝ իր հպատակ հայ եւ օտար ազգերու եկեղեցական եւ այլ իրաւունքներու հանդէպ: Երեւան բերաւ անոր ազգայնական միտումները, որմէ ժողովուրդը լիովին գիտակ եղաւ թէ՛ իր կեանքի եւ մահու խնդիրն է այս, ազգային գոյութեան աւելի վտանգաւոր՝ քան մինչեւ հիմա թուրքիոյ մէջ պատահածները, որոնք կարող էին ունէր կամ կանուխ դարձանալ:

Ի վերջոյ հետեւեալ բանաձեւը բուէր զրուեցաւ եւ ամենուն կողմէն ընդունուելէ յետոյ այսօր իսկ հեռագրուեցաւ Էջմիածին:

Պատճէն հեռագրի

Առ վհն. կաթողիկոս ամենայն Հայոց յԷջմիածին

«Եզրկատոսի հայ գաղութը ապահով»
«Թէ՛ կալուածոց խնդրոյն առթիւ»
«մինչեւ վերջ արկարար պիտի»
«պաշտպանէք Հայ եկեղեցւոյ դա»
«Բաւար իրաւունքները» կը խնդրէ:
«Որ բարեհաճիք ընդունիլ իր մե»
«ծարանաց հաւատարմը»:

Առաջնորդ եզրկատոսի Հայոց

Յովնէի Եպիսկ. Այսլազան

ԿԻՍՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԷՅՄԻՍԿ

ԱՋԱՏ ԿԱՐԾԻՔ

Ձեզ չէ իմ խօսքը վառնացիներ. գաղթական թէ տեղացի. առանց տեղւոյ խորակաւորութեան ֆաշիստական վարչապետութեան վար առնենք զերկատոսներու գիմակները որպէս կարենանք խաղին ոգւոյն լաւ մը թափանցել:

Խաւարի հերոսները մութ անկիւններէն դուրս քաշենք, զի ճշմարտութիւնը լուսոյ միայն սիրահարն է: Ահա տեսարանը բացուած է, հանդիսակները կազմ ու պատրաստ շարուած ու շարունակուած մը, անհամբեր խաղին վերջաւորութեան կապաններով եւ զարմացմամբ կը հարցնեմ ձեզ՝ վառնացիներ. զեռ մինչեւ երբ պիտի հանդիմանէք, որ ձեր անհասկացական ձգտումները մասնաւորապէս քանակաւոր ծաղր ու ծանակ դառնայ:

Սահմանադրական երկրի մը սգաւորութեան քաղցրութիւնը ինչպէս վայելուչ քաղաքացիներ, զեռ պիտի տանի՞ք այն անարգաւոր բռնութիւններէն, որոնք տխրահոգի հեղինակները ձեր քթին խնդալու չափ անարգել կը շարունակեն իր բանց սխալագործութիւնները պէտք է գիտնալ թէ՛ տարապայման ներդաշնակութիւնը կամ լռիւնայն հակերպութիւնն ալ ինքի տեսակ մը ոճի կը համարուի ճիշդ մը ա՛նիւրի իւր գլխէ պատժոյ ա՛մարն:

Պատգամաւորի սա առաջապահան խնդիրը, որ լըր ամբողջ յոռի ու լաւ կողմերովը առ արժի մեր ամենուս ալ ունի եւ ուրուշի գլխի յինքն կիցորեացուցած ըլլալով անձնիւր անհոտ ոյտաւորութեամբ իրենց կապանէ իսկ միւս կողմէն ալ, տեղական պատուիրակութեան ինքնակող թիկնաձուն՝ չըլլապատեալ խորագիր-օգնական ու քան հաւոր ստեղծ մը չայտող զատարկապարտ վճռակէ մը խաւարը լայն, եւ գիշերը ցերեկի խառնելով ամեն ճիգ ի գործ կը թափէ իւր բնորոշութիւնը յաջողիւն համար:

Սակայն ցաւային այն է որ, մեր կրօնաւորներն ալ անհաս չգտնուեցան քարոզչութեան սոյն նորելուկ

ձեռն մէջ. եւ մասնաւորապէս հաճոյակատար դառնալու անգուսպ փափաքէն մղեալ, քննելու... յատուկ ստորնութեամբ խորան ու սրբութիւն. իսկ եւ սոցաւարան պահ մը առաթիւր լնդիով. քուէտոմս ի ձեռն ինդապատառ փողոց նետուեցան եւ առաջին քայլին դիմացն երեւող անտեղեկ բռնակիրն օձիքէն փաթթութեամբ քուէտոմսով խորհրդաւոր պոն ու տուրը սկսաւ, բան մը, որը վառնացիին համար ցայն վայր անձնօթ էր: Սակարկութեան այս նորածե եղանակը մենք քանանայինք մը, սոյն օրինակ պարագայից մէջ ինքնագիտակցութիւն եւ ուղղամտութեան ոգի կը պահանջուէր. ու զէթ ժողովրդեան մէջ գրգռութիւն չարութեան նպատակաւ բողոքովիւն ձեռնպահ մնալ. եւ այս կէտը ըմբռնելու համար դիւանագիտական հաճաք կամ շարքաւոր մը ըլլալու հարկ չկար եւ որով իր արդէն իսկ խառն գիւրք կրկնապատիկ վառնագիտական անհարկի վիճակին չպիտի ենթարկուէր:

Վառնացիներ, պատգամաւորի մը ընտրութեան վաղորդային մէջ կը գտնուինք: Վճռական լուրջն այնուհետեւ: Ազգային շահերը այնուհետ չը վտանգուէր չափ լուրջ եւ խստապահան ինքնիւր մը ձեռնարկին մէջ: Խորանցիները բռնութեան ու քանահաճոյքի չղթաներն որոնցով վաւերել կը յանդիման մեր անհասկանալի ազատութիւնը, ջախջախենք զեռմիտարար ձեռները որք կուրեն ինքզինքն արդարութեան գործաւոր վերահաս գործին մը ձեռքին մէջ, անսպառ լինինք իսկ ինչ կու գնենք մի քիչ ալ անգուշ մարտնչ մայմ, նր իր վարակիչ ախտերէն ու անոր կազգորման խնամատար լինինք: Այս է մեր ամենուս պարտականութիւնը:

Եւ միշտ օգտակարն ու չինիչին ձգտելու հակաճիւղ, գէթ այս անգամ գիտնանք սողուններն ի բաց վանել: Վաճառական թէ արհեստագործ, ամեն ոք ախտի հոն սզգային այդ կանանչ սեղանին յուրմը բողոքած գիտնանք յարգիլ տալ մեր ձայնը. եւ վստահ ճշմարտութեան շատագոյն ժողովրդեան անխնայ ջանքից վրայ, կապաններ անձնաւոր ընտրութեան ելքին բռնութեան խորտակման:

ՎԱՍԿԱՅԻ

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ 1877-Ի
ՌՈՒՍՕ-ԹՈՒՐԿ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ

(ՅԱՐԳ. Ք. Պ. ՆՕՐԱՍՆԻ ՅԱՅՄԱՆ ԲԱՅԱՅՈՒՆԵՆԵՆ)

Մէճիտիւն բերդին մօտենալուն պէս տեսաւ որ արդէն թշնամիին ձեռքն էր ան: Առանց խնդրոյն վրայ խորհելու, սուրինները անդից եւ ուղղակի առնոց վրայ յարձակեցաւ: Սրբանահոյ կուրծք կուրծքի կախ մը տեղի ունեցաւ ներքի կողմը, բայց արշաւանքին թափը այնքան սառաթիկ էր որ, Ռուսները 500 զինուորներէ եւ քան սպաններէ բաղկացած բերդապահները վաճառ ըլլալով հանդերձ, իրենք զրկիլ չէին դուրս քշուեցան: Թաքնայնֆի վերջապահ գումարտակները, կիսաշրջանակը վերաւորին գրաւելու համար մոլեկոյն ձիւ մը կըլէին հիմայ, եւ հրաձգութեան աղմուկը այժմ որոշ կերպիւ քաղաքին մէջ կը լսուէր: Սղիղիէի մեծ թշնամիները կրակ բացին Ռուսական սխանակներուն վրայ սարսափելի ներդրութեամբ: Իրենց սպաննացող վտանգին առջեւ սխալելով, հազարաւոր քաղաքացիներ, Մօլլաներու վայրենի խախտանքին կատաղած (որոնք իւրաքանչիւր միմարէն նզով կը գտնային տակի կեանքներն) զէպի միջնաբերդը խուժեցին, ուր զէնք կը բաշխուէր ածապարանքով:

Առաւօտեան ժամը 7-ին առնները, Կալիքի գոնէն մինչեւ Ազիզի ճամբուն ամբողջութեամբ պիտուած մարդոց ամբողջով մը գրաւուած էր, որոնք

կերթային քաղաքը պաշտպանելու: Այս բարեպատեհ վերամրացումով, Մէճիտ փաշա ոչ միայն կարող եղաւ բոլոր Ռուսական յարձակումները ետ մղելու այլ կէս օրէն յիշ վերջ այնքան գերակշիւ դիւր մը ձեռք ձգել յաջողութեամբ էր որ, սուրիններով բռնած յարձակում մը եւս ընկելով ուսմանը կիսաշրջանակէն ետ մղեց, եւ յետոյ քայլ առ քայլ գերեց մինչեւ թօփ-ձաղ բերդակին պարիսպները քշեց:

Կալիքի հարաւ-արեւելքին յարձակող Ռուսական սխանակին, ասիկայ փոխանակ բարձրաւանդակին երկայնքէն իր ճամբան շարունակելով՝ Բալանաօքէն չղթային արեւելեան ծայրէն վար շարժելու, երկու-ձաղէն վար իջնելու պահուն, ինքզինք նըմարուած՝ եւ ձէպիլ եւ Էնալի ամբողջներէն արձակուած խիստ կրակի մը տակ՝ գտաւ ինքզինք, իր նպատակակէտը հասնելէն շատ առաջ: Աւելի առաջ երթալ անօգուտ էր: Քիթէմիտի տեսական չէնք մըն է եւ զայն բուն յարձակումով մը գրաւել ջանալ արկածալի եւ աղետալի կրնար ըլլալ: հետեւաբար Հայման իսկացութիւնը ունեցաւ սխանակը ետ կանչելու, որ կէս օրէն վերջ ժամը 2-ի առնները ետ քաշուեցաւ զէպի թօփալ: Հոս կորուստը շատ քիչ էր: Եթէ հատուածին հրամանատարը առանց սխանակելու Քիթէմիտի համար կարողացած ըլլար, ըստ ամենայն հաւանականութեան էրզրում գրաւուած պիտի ըլլար. որովհետեւ, Մուխթար, երկուսէն յարձակում ըլլալով, չպիտի կարող ըլլար քաղաքապահ զինուորներու ամբողջութեամբ յատկացնել ետ մղելու Մէճիտի կիսաշրջանակին վրայ եղած յարձակումը, որ այնքան զեղեցալից էր:

Մուխթար փաշա, հրաձգութեան առաջին ձայնը լսելուն, Ազիզի բեկը դիմել եւ անձամբ ուղղել էր ծանր թշնամիներու կրակը Ռուսական սխանակներուն վրայ: Թուրքերուն քաղութիւնը նշանակելի էր, եւ Ռուսական սխանակներու կողմէ իրենց ամբողջին վրայ որ եւ է արշաւանքի փորձ, յարձակողներուն համար վտանգաւոր ըլլալ փոր չափի կոտորուիլ Ոչ ունազ նշանակելի էր ճր. Գիթիլըրթոմնաւոր վարմունքը, որ Ինճիկիւն Ձօհրապի եւ Բըրսի Ձօհրապի—տեղաւորութեան Բերտանական հիւպատոսի որչիքը—օգնութեամբ, առանց նկատելու անտանկներու կարկուտը, ամեն կողմ կերթար, վերջեր կապելով եւ վերաւորուածները ապահով տեղ մը առաջնորդելով: Այս երկու Անգղիացի պատանիները պատերազմի դաշտը միացին շարունակելով իրենց մարտաբերական գործը մինչեւ կէս գիշերէն շատ վերջ, յետոյ Անգղիական հիւանդանոցը դացին հոն սպասող բազմաթիւ մարդոց մօտեցին համար պէտք եղած ամեն կարգադրութիւն ընելու: Ասոնք միմայ չէին իրենց գթութեան գործին մէջ, որովհետեւ հիւպատոս ինքն ալ, ընկերացած իր անդրանիկ տղուն, տանեալ տարեկան պատանի մը, եւ հիւպատոսարանի ձեռնարկ Մուխթար փաշային որ Նորին վհակապետութեան թաղուհին առաւել քան քառասուն տարեկան հաւատարմաբար ծառայած է, հաւատարմապէս կըրպէր կուրի դաշտին վրայ, վերահսկելով վերաւորեալներու ապահով վայր մը փոխադրութիւնը եւ ջանալով Ռուս գերիներու կեանքը փրկել: Այս մարդասիրական գործին մէջ Պ.

ՎՈՅՎՈՏԱՅԻ ՄԸ ԻՅԵՏ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տեղեկիկ լրագրող խմբագրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցած է պուլիար նախկին ուսուցչի մը՝ Գոսթատին Ավրամովի հետ, որ ապստամբութեան մը գլուխ անցած երկու շաբաթներէն ունեցած է թուրք զօրաց հետ Բիրքին չըջակաները եւ այս օրերս Սօֆիա կը գտնուի։

Ահաւասիկ ինչ բանի վրայ դարձած է իրենց խօսակցութիւնը։

— Ի՞նչ տրամադրութեան մէջ գտաք ընդհանրապէս Բիրքին չըջակաները Պուլիարները։

— Ապստամբութիւնը ամեն տեղ մեծ ոգեւորութեամբ կընդունուի։ Որովհետեւ պուլիար տարրին վիճակը անհանդուրժելի դարձած է տեղական իշխանութեանց հալածանքներուն եւ կանոնաւոր ու անկանոն զօրաց վայրագութիւններուն երեսին։

Յուսահատութեան մատնուած զինուորները գրկաբազ կը դիմաւորեն իրենց ազատութեան համար կոռուողները, եւ նրա խրատոյս կ'զգենուն տեսնելով թէ կան իրենց համար մտածող անձնուէր եղբայրներ՝ պատրաստ ցմա՛ կոռուելու իրենց հարստահարիչներուն դէմ։

Հետեւաբար ամենամեծ մաս կը փառի ազատութեան կոռելին, ապստամբութեան հետ միանալով։

— Ո՞րչափ է ապստամբաց ուժը այդ կողմերը։

— Բիրքին լեռնաշղթան, Պելասիցա եւ չըջական լեռները իրենք են ապստամբները։ Նոտնց թիւը անհաւատալի կընդգծուի կաճի այն խմբակներով, որք զբեմնէ ամեն գիւղէ կողման կը միանան անոնց, եւ շատ չը տեսնէր ամբողջ այդ կողմերը այնչափ պիտի մեծնայ ապստամբաց թիւը, որ նահանգին անհամար զինուորները բոլորովին անկարող պիտի ըլլան անոնց հետ կռուելու կամ անոնց յաղթելու։

Իմ հոն եղած ժամանակս բնաւ չը տեսայ որ զօրքը համարձակէր մեզ հետուները հալածել։ Կերեւի որ աչքերէն սքլած է, որով ակամայ իմն կը հետապնդեն ապստամբաց, մասնաւորապէս լեռնոտ տեղուները։

Զօհրապ մազ մնաց իր կեանքը պիտի կորսնցնէր։ Թուրք զինուոր մը, արգիւրեւած ըլլալով, իր սուրնը՝ ծանրապէս վերաւորուած Ռուսի մը մարմնոյն մէջ խրելու փորձին մէջ, հիւսապստին դարձաւ եւ սպանաց զինք նիզակահար ընել։ Թուրք սպայի մը անմիջական ժամանակէն հիւսապստական պաշտօնի մէջ լաւագոյններէն միոյն կեանքը փրկեց։ Եւ հիմայ պէտք է արձանագրեմ մին այն պաղարեւոյժ գործադրուած վայրագութիւններէն, որոնք, աւա՛ղ, այս պատերազմի ընթացքին մէջ սոսկալի տեղ մը կը դըրաւեն։ Բաղդին Օսմանցիներու ժողոված ըլլալու լուրը կըրգուծուի մէջ իմացութիւնէ անմիջապէս վերջ, կանանց խումբը հաւաքուեցան դաշտին վրայ, զինուած սուրերով, կացիներով, ասկերներով եւ այն ամէն առօրի զէնքերով որոնք մէկէն կրնային ձեռք անցնել, եւ այն ատեն ծայրատեղի եւ հաշմելու շարք մը սկսաւ որոնց վրայ պէտք չէ որ ծանրանամ։ Բաւական է ըսել որ, հետեւեալ օրը կըրուի վայրը այցելող Անգլիացիներէ կրնանամ որ գաշտին վրայ իյնող Ռուսներու գրեթէ բոլորը գլխատուած էին եւ անասելի նախատինքներու են։

— Զինուորները լեռնոտ տեղերը չեն մի արշաւեր։

— Կրեթէ բնաւ անոնք դաշտավայրերը լեռնոտ են։ Մենք լեռներուն մէջ ազատ ենք թողնուներուն պէս, լեռները մեր թագաւորութիւնն են։ Դոն մենք իբր մեր տան մէջ ենք։ Բայց ի պահանջի հարկին դաշտավայրերն ալ կրնանք 100 կամ 120-ական հոգիէ բաղկացեալ խումբերով, երբ պէտք կըլլայ մէկ լեռնէն միւսն անցնել։ Այս բանն ալ ընդհանրապէս գիշերները կը կատարենք, երբ զինուորները ցորեկը գիւղերուն մէջ իրենց աւերածները կատարելէն վերջը կը ժողուրին գոց տեղ մը հանգստանալու համար։

— Բաւականաչափ զէնք ունե՞ք։

— Այո՛, ամենքս ալ զինուած ենք։ Նոր զրութեամբ հրացաններով, ըստ բաւականի ալ ռազմամթերք ունինք։ Եթէ նորեկ ապստամբներու համար հրացանի պէտք տեսնուի, թուրք զինուորներէն կանենք, զի ամեն մէկ ընդհարումէ հետք բաւական թուով հրացան եւ փամփուշտ կրնայ ձեռքերէն։

Մեր հրացանները, գրեթէ ամէնքն ալ, թուրքաց գործածած հրացաններուն տեսակէն են, զի միեւնոյն տեղէն գնուած են։

— Ուսելիքի մասին ի՞նչպէ՞ս էք։

— Ուսելիք չը պակսիր մեզ, երբ պէտք ըլլայ կը գտնենք, չեմ յիշեր որ այդ մասին ներքինը քաջած ըլլանք։ Կոռուողներուն պակասածը բժշկական օգնութիւնն է, թէ վիրաւորեալներուն համար, որոց թիւը շատ չէ, եւ թէ Կլիմայի փոփոխութենէ հիւանդացողներուն համար։ Ահա ասոր համար պիտի խնդրէ ձեզմէ որ կոռուողներուն այս ուղղութեամբ օգնութիւն մը հասցնելու խնդր յարուցանէիք։ Եթէ մէջերէն բժիշկներ ունենայինք, մեր գործը զգալապէս պիտի թեթեւանար եւ ալ բանի մը կարօտը չպիտի քաշէինք։

Ի վերջոյ վայրօտան հասկցուց թէ ինչ մասնաւոր ինքնատիպ միջոց մը ունենին թղթակցելու թուրք զօրապետներուն եւ ընկալիչներուն հետ։ Օրինակի համար, Եւրպոլինայի մօտի ընդհարումէն հետք Ավրամովի ընկեր Տարվինով վայրօտան բացաւայր տեղ մը տնկուած ձողի մը ծայրն անցու-

թարկուած, եւ թէ վերքերուն երեւոյթը կապացուցանէր որ ասոնց շատերը զեռ կենդանի մարդոց վրայ գործադրուած էին։

Վեհանքն թարնայէ՛ք, որ պատերազմին սկիզբը վերաւորուած էր։ Թուրք սպայի մը յանձնուեցաւ, բայց ասիկայ բաւական չէր իր կեանքը փրկելու։ Իր դիակը, ամենէն անդուժ եղանակով ծայրատուած եւ հաշմուած, հետեւեալ օրը Մէճիաթիէ կիսաշրջանակին մէջ կը գտնուէր, պարզապէս փայթուած մետաքսէ չապկի մը մէջ որ երկտասանը հայուն կենսական արեւնովը բոսորա գոյն ներկուած էր։ Հայման, ներկայ գտնուող ուրիշներէ իմանալով որ վերաւորուած եւ գերի յանձնուած էր, Մուխթար փաշային պատգամաւոր մը ղրկեց, առաջարկելով որ օրուան դիւցադը փոխանակէ ոեւէ երկու թուրք սպաներու հետ։ Բայց թրքական Բարձրագոյն հրամանատարը ստիպուեցաւ պատասխանելու թէ գերիներուն մէջ այդ տեսակ սպայ մը չէր գտնուէր։ Միայն Ռուս սպայ մը եւ քանի մը զինուորներ որ զպահուած էին չնորհիւ փոքրիկ, բայց քաջասիրտ զօրավար Մէհմէտ փաշայի, որուն կը վերաբերի օրուան պատիւը։

ՎԵՐՋ

ցած նամակ մը թողուց, թուրքերէն եւ պուլիարներէ՛ն գրուած յանուն թիւ 28 ապստամբներին, որուն մէջ բացատրուած էր թէ ապստամբները չեն կոռել խաղաղ ժողովուրդին դէմ, այլ ընդդէմ թուրքական իշխանութեանց եւ վարչութեան, որոց զեղծմունքները ամեն չափ կանցնէին։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վառնայի Պատգամաւորի ընտրութեան խռովութիւններու առիթ տուող թաղ. խորհուրդին ձեռք առած ապօրինի միջոցներուն դէմ ժողովուրդին կողմանէ ստորագրուած եւ նախագահին տրուած հանրազրութեան վրայ ուրախութեամբ լսեցինք թէ Պուլիարի Պատր. Փոխանորդ Հայր Սուրբ քաղաքս եկած է օրինաւորութեան սահմանին մէջ ընտրութիւնը ի գլուխ հանելու համար։

Մեք անձամբ ի դիմաց ժողովուրդին ներկայացաւ Նորին Սրբութեան, որ խոստացաւ հանրազրութիւնը նկատողութեան առնել, լով ժողովուրդին արդար պահանջներուն գոհացում տալ։

Բայց դժբախտաբար այսօր իր յայտարարութիւնը եւ ծանուցած միջոցները չեն համապատասխաներ եղած խոստումին եւ ժողովուրդեան արդար պահանջին։ Ուստի Հայր սուրբը կրկին դուռ բացած կըլլայ Նոր խռովութիւններու, ինքզինք եւ թարկելով թաղ. խորհուրդի քահանայքին։

Հետեւաբար հարկ կը դատենք անգամ մըն ալ հրապարակաւ ներկայացնել ժողովուրդեան հետեւեալ զիջաւոր պահանջները։

Ա. Թաղ. խորհուրդը կոչուած փեսայ-աներ զոյգին Ընտր. Ժողովէ հեռանալը։ Այս պահանջը օրինական շատ պատճառներ ունի, զորս երկար կըլլայ հոս թուել։

Բ. Նոր ինքնի խումբ ժողով գումարելով Ընտր. Ժողովը վերականգնել, քանի որ նախօրէ ընտրութեան ժողովը յիշեալ թաղական զոյգին հետ միանալով պատճառեղած է ապօրինութեանց եւ երկպառակութեան։

Գ. Ընտրողներու արձանագրութեան, քուէթուղթերու եւ նամակներուն բաժանման գործերը պէտք է միմիայն Նոր կազմութիւնը Ընտր. Ժողովը տնօրինէ, որպէս զի առջի զեղծումները չը կըրկնուին եւ միակողմանի ընթացք չը բռնուի։

Այս օրինակներ պահանջներու եւ թէ գոհացում չը տրուի փոխանորդ Ո. Հօր կողմէ, կատարուելիք ընտրութիւնը ապօրինի նկատելով այժմէն կը յայտարարենք թէ չենք մասնակցիր քուէարկութեան եւ բոլոր ապօրինութեանց պատասխանատուութիւնը իր վրայ կը թողուինք։

Մ. Սուրբաբան

Թ. Ա. Թիմոթեան

Յովհաննէս Ծամհան

Օնիկ Գ. Օհանեան

Վառնա, 16 Սեպտ.

Բ Ա Յ Ն Ա Մ Ա Կ

ՎԱՌՆԱՅԻ ԹԱՂԱԿԱՆ ԶՈՅԳԻՆ

Ի նպատակ Զէյթունի թշուառներուն ըլլալիք հանգանակութիւնը դուք ստանձնեցիք եւ չարտօնեցիք որ ուրիշներ այդ հանգանակութիւնը ընեն։ Կանի որ ես քանի մը ազգայիններով խիստ փափաք ունէի այդ հանգանակութիւնը ընելու եւ վստահ էի կրկիկ դուար մը հաւաքել։ Արդ ինձ հետ շատեր կը պահանջեն որ հրապարակաւ յայտարարէք թէ՛ ձեր բրած հանգանակութեան գումարն որքա՞ն կղաւ եւ ո՞ւր ղրկուեցաւ։

Կարծեմ թէ Տ. Վահան վրդ. այս խնդրով ալ հետաքրքրուելու ձանձարութիւնը յանձն չպիտի առնէ։

Կ. ՀԱՅՎՈՒՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԵՐՈՍՏԻՈՅ Գաւառ. եւ Վարչ. Ժողովներէն, նոյնպէս Շապին-Կարահիսարէն եւ Եփեսոսէն գրեւ հասած են Պատրիարքարան Ռուսահայոց եկեղեցական խնդրոյ մասին։

«ԿԱԻԿԱՋ» անունով ռուս թերթը հրատարակած է Հայոց լեզուի եւ կրօնի դասագրքերու ցուցակը՝ այդ գրքերով միայն դպրոցներու մէջ գասախօսել արտօնած է կառավարութիւնը։ Բայց այն պայմանաւ որ՝ հայերն ընազրին կցուի ռուսերէն թարգմանութիւնն ալ։

Ֆիլիպիէ մեզ կը գրեն։

«Երէկ, կերակի, եկեղեցւոյ աւարտումէն յետոյ, բազին մէջ միթիւնկ մը տեղի ունեցաւ բողոքելու համար ռուսիոյ Հայոց եկեղեցապատկան կալուածոց գրաւման դէմ»։

ՏԵՂԻՍՏ ազգայինները շուրջ 100 ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը ներկայացուցին երէկ Պատր. Փոխանորդ Ս. Հօր, յառաջիկայ Պատգամաւորական ընտրութեան առիթի գեղգուտներու առջեւ անհեղու համար։ Հանրագրութիւնը ներկայացնող ազգայինք գէշ տպաւորութեամբ մեկնած են Տ. Վահան վարդապետի քովէն։ Ուստի կարծիքը այն է թէ ինք սակարկութեան մտած եւ համաձայնած է թաղական զոյգին հետ ու այժմ անոնց քմաց համաձայն գործել կուզէ։

ՇՈՒՄԼԱՅԷ Պատգամաւոր ընտրուած է Տ. Յովհաննէս Գէօսեան։

ՎԱՌՆԱՅԻ Պատգամաւորի ընտրութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի օր։

Ժողովուրդի ընտրելին Տ. Յակոբ Մալեան։ Թաղական զոյգին արքանեակները ընտրողները չփոթեցնելու համար կը տարաձայնեն թէ Տ. Ստեփան Տէմիճեանը ընտրելի կը ներկայացուի։ Այս սուտ տարաձայնութիւն մըն է։ Ուստի ժողովուրդը որ Սարգիս Գարբիէլեանի ընտրելութեան հակառակ է պէտք չէ որ Տ. Մալեանէ զատ ուրիշ անուն փնտռէ իր քուէն տալու համար։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ եկեղեցական կալուածներու գրաւման դէմ պատրաստուած հանրագրութիւնը՝ որ Տ. Տ. Բէստանեան, ձանկրելեանի եւ Մելիտոնեանի միջոցաւ 900 չափ ազգայիններէ ստորագրուած է, յանձնուեցաւ թաղ. խորհրդարան Վեհ. Կաթողիկոսին ղրկելու համար։

Ի Խ Թ Ա Ր

Էլան կազմած պետելինի
էօտէմէնի օլան միւրիւմէնի ա-
պօնէլէրիմիզ' սէնէի հալիէնին տօ-
գուզընը ալընտա պուլընտըղը-
զը տէր խաթըր իտէրէք, պիւ-
թէէիւր պօրճուրընը էօտէմէի-
տիւրէր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Գօնսօլաւարըն թէլէկրաֆարը-
նա պինաէն, Գօսօվա վիլայէթին-
տէ Գալէն նամ մահէլտէ չէթէլէր
վէ ասքէր պէյնինտէ վուգու պու-
լան պիր միւսատէմէտէ ասըլար-
տան 76 քիշի էօլմիւզ վէ 7 թու-
թուլմուշ: Ասքէրտէն 4 էօլմիւզ
վէ 11 եարէլէնմիշ, Տէօրթ պօմ-
պա վէ պիր չօգ տինամիթ էլէ
կէշմիշ:

— Սքիւպտէն թիւրք մէլպա-
սընտան վէրիլէն պիր թէլէկրաֆ-
նաղարէն, Նօզանէ գաղսընտա
չէթէլէր վէ ասքէր պէյնինտէ վա-
գը օլան սօն պիր միւսատէմէտէ,
200 քիշիլիք չէթէտէն 75ի էօլ-
միւշ, պիր թագըմը եաղէլէնմիշ
վէ էքսէրիսի գաշմըշ: Տինամիթ
վէ պօմպալար թուլթուլմուշ, Պուլ-
յար վիթօշտան կիրմիշ օլան գօ-
միթաճըլար գանն օլընթօր:

— Ինկիլիթէրա էլիսի Մ. Օ.
Գօնօի Լօնտրատան ալտըղը թա-
լիմաթ իւզընէ Պապը Ալիյէ պէյան
իթտիքի իսլահաթըն իճրասընա-
ալըգտան վէ հախօտ տօլալըտան
Թիւրքիա վէ եա Պուլկարիա մու-
խալէֆէթ իտէրլէր իսէ ինկիլիզ
տէվէթի հիշ պիր թարաֆա մու-
ապէնէթ իթմէյէճէք տիր, վէ պու
իսլահաթ ինկիլիթէրանըն գազ
լինճէ' բէք էհէմմիլէթսիզ օլտըղը
հալտէ, անըն իճրասը իշիւն էլէ
ալընտան թէտպիրլէր քէֆայէթսիզ
օլտըղընտան՝ մուէսսիր թէտպիր-
լէր քէֆայէթսիզ օլտըղընտան՝
մուէսսիր թէտպիրլէր իթթիսազ
իթմէկէ թիւրք հիւքիւմէթի մէճ.
պուր պուլընտըղըն պէյան իթ-
միշ տիր:

Այնը իսլահաթ Պուլկարիայա
տախի թէպիլիզ օլընմըշ:

— Էտիրնէ վիլայէթինտէ միւս
թաճէլ սուրէթտէ 33 պէլլէմէլէր
ինչա օլընմասը իշիւն իրատէ սու-
տուր իթտի. մէզքիւր պէլլէմէլէ-
րին ինչասը գըշտան էվլէլ պիթէ.
ճէք տիր:

— Մանաթըր վալիսի պիր ի-
լաննամէ նէշրի իլէ 26.40 եաշըն.
տա օլան իսլամլարտան վէ 20.26
եաշընտա պուլընտան խրիսթիան.
լարտան ժանտարմա եազըմայա
արգուլլէշ պուլընտընլարը գօմիսիօ-
նը մախսուսա տապէթ իթմիշ տիր:
Մաքէթնիտա թէճէմմիւ օ-
լընտան ասքէրլէրէ Սթանպուլտա
խանէ թօրլանըլ յօր, իսնէ վէր:

մէկէ հէր էֆրատը մէճպուր իտի-
լիյօր. չու հալտէ իսնէ թապիրի
եանըլը օլուպ վէրիլի քալէպ օլը-
նըշօր տէմէք տահա տօղրու տրր:

— Թիւրք կազէթալարը հէր
կիւն եիւզէրճէ գօմիթալար թու-
թուլտըղըն վէ չէթէլէր մահվ օլ-
տըղընը եազտըղլարը հալտէ, եէ.
նի եէնի չէթէլէրին հէր կիւն ման-
թար կիպի պիթմէքտէ օլտըղլա-
րընը տախի թաստիզ իթմիշ օլը
յօրլա:

— Էնէպի կազէթալարընա Սէ-
լանիքտէն վէրիլէն պիր թէլէկրա-
ֆա պինաէն, պիր միւսատէմէտէ
320 ասքէր վէ իքի զապիթ թէ.
լէֆ իտիլմիշ:

— Բուս էլիսի Պապը Ալիյէ
պիր նօթա վէրուպ, Մաքէթնիա-
տա ասքէրլէրին խրիսթիան էհալի
իւզէրինէ վահշիլիքէր իճրա իթ.
տիքէրինի կէօսթէրմիշ վէ նէթի.
ճէսի վէլիսի օլաճաղընը պիւտիր
միշ տիր:

ՏՍԽԻԼԻԷ

Մաքէթնիտա թապիպիթա
նիհայէթ վէրմէք իշիւն Սուլթա-
նըն Հիլմի բաշայա կէօնտէրմիշ
օլտըղը էմիրնամէնին մասլար Պուլ-
կարիա հիւքիւմէթինէ թիւրք գօ-
միսէրի թարաֆընտան արզ օլըն-
տը:

— Հիւքիւմէթին իշիւն կազէ-
թապը ատտ օլընտան Նօվի վէք
Պուլկարիանըն սուլէր մուհաֆազա
իթմէք իշիւն տէվէթլէրին նօթա-
սը վէ քէնտի մէլֆաաթը իգրէ
հարէքէթ իթմէք արզուսընտա
պուլընտըղըն պէյան իտէ օլ:

— Վիւքէլ րէյիսի ժէնէրալ
Բէթրօվ Սուլթանըն պալատէքի
իրատէսինէ ճէվապէն, «Թիւրք
վատլարը իճրա օլընմազ, լազըմ
Թիւրքիա հազըրգաթէն» թապի-
պաթը թապիլ իթմիւն վէ հար-
պիլէ հազըրլըզլարընա նիհայէթ
վէրսին» տէմիշ:

Մէզքիւր իրատէ պիր իսլահաթ
գօմիսիօնըն թէշքիլինի էմիր իտէր
իթմիշ վէ պու գօմիսիօնտա Պուլ-
կար, Սըրպ, Բուս վէ Բուսէն ա-
զալար տախի պուլընտա Մանաս
թըրտա Հիլմի բաշանըն իշիւն թի-
ալթընտա թէճէմմիւ օլընտազ ր-
մըշ:

— Պուլկարիանըն տէվէթլէրէ
վէրմիշ օլտըղը նօթայա Աստրիա
վէ Բուսիանըն վէրտիքլէրի ճէվապ
չու մասլատա ըմըշ. էլիսի մուհա-
րէպէ զուհուր իտէր իսէ՝ տիկեր
հիւքիւմէթլէրին իշիլիքընընա
մէյտան վէրիլմէյէճէք վէ մուհա-
րէպէնի նէթիճէսի հէր նէ տէ ր-
լուր իսէ հալը հազըր (սթաթմիքօ)
մուհաֆազա օլընտազ, վէ մու-
գարլէր օլան ճէտվէլ մուհաֆիլնէ
իսլահաթ իճրա օլընտազ, Քէզա-
մէզքիւր իքի տէվէթլէր թիւրք-
քիանըն սինօր իւզէրինէ ասքէր
թօրլամայա հազըր օլտըղընը
Պուլկարիայա պէյան իթմիշլէր,
պու խոսուստա Պուլկարիանըն

իթիւրազը էհէմմիլէթսիզ գալա-
ճազ:

— Ալմանիա վիւքէլա րէյիսի վէ
խարիճիէ նազըրը գօմի Պիւլպըն
էֆքեարընճա՝ Թիւրքիա քէնտի
սինէ թապի ատտ օլընտան Պուլ-
կարիայա գալըրըզլըղը մէնն իթ.
մէք իշիւն ասքէր կէօնտէրէպիլի-
իմիշ: Բուս խարիճիէ նազըրը
գօմի լաւասօրֆ գօմի Պիւլպըն
պու էֆքեարընը Պուլկար հիւ-
քիւմէթինէ պէյան էլիլմիշ օլտըղը
Սօֆիատան թաւնա պիւտիրիմիշ
տիր:

Մ Ի Ի Թ Է Ն Է Վ Վ Ի Թ Է

Զարըն վիլէնայա զիյարէթի
էսնասընտա Սթանպուլտաքի Ա.
ւտրիա վէ Բուսիա էլիլլէրի ա-
խի վիլէնտա պուլընտազ ըմըշ
լար:

Լահէյտէ սուլէ գօմիքէրասընա
վէ հէլլէթի հաքէմիլէ մուսուս
սէրայ շէլլինտէ պիր ճէսիմ պինա
ինչա իթմէք իշիւն՝ Ամբիկալը
միլլինիսի Մ. Քարնէկ պէյիլիք
պիր մէպալ թախսիս իթմիշ տիր:
Եսըլաճազ պ նաշըն բլանընը
չըգալմազ իշիւն Հոլանտա հիւ-
քիւմէթի պիւլիւն տընեանըն
արշիլլէրինի իշիւն պէյան տա-
վէթ իտէճէք տիր:

— Ալման օրտուսընտան պիր
միւլազիմ նիլթէրլէրի տէօմէքտէ
օլմասընտան նաշի 8 սէնէ մահ-
պուլիլլէթ մահքիւմ օլտու:

Ի Ս Ն Ա Ն Ա Ր Գ Օ Մ Ի Ս Ի Օ Ն Ը

Թիւրք կազէթալարը Մաքէ
թնիա իսլահաթը իշիւն թէշքիլ
օլընտազընը եազտըղըմըզ գօմի-
սիօնտան տօլալը շէօլլէ եազըրօր
լար:

«Մէլլիսի վիւքէլաճա վէրիլէն
գարտը վուգու պուլան արզ վէ
խալիզանա պինաէն շայան պու-
լուլլան միւսատէի սէնիէի ճէ
նապը փատիշահի իւզէրինէ՝ Բու-
մէլի վիլայաթը սիւֆէթիլիշի տէվ-
լէթլիւ Հիւսէյին Հիլմի բաշա հազ
րէթլէրինի թաշլը րէյասէ
թիլնտէ թէլլէթլի իտէն գօմիսիօ-
նա Սէլանլիք պէլլէտիէ րէյիսի իւ-
լուսի պէյլէ Մանասթըր վիլայէ
թի իտարէ մէլլիս ազապընտան
վէ Բուս ճէմաթընտան Նոււմ
Նիքարուշ վէ Պուլկար ճէմաթըն-
տան վէ մէլլիսի մէզքիւր տգա-
սընտան Նիքօլա Զապէ վէ Ուլլիս
Միլալ Գօշօնտի վէ Սըրպ ճըն-
սընտան վէ Գօսօվա վիլայէթի
մէլլիսի իտարէ ազապընտան Նիքօ
էֆէնտիլէր մէմուր օլմուշ տրր»

Բ Ո Ւ Ս Ի Ա

Շուշիտէ Էրմէնի քիլիսէսինին
Էվլալընը զապիթ իթմիւր իշիւն կի-
տէն Բուս մէմուրլարընա, ժան
տարմայա վէ աքէրլէ գարշը Էր-
մէնի Էհալիսի թաշլարլէ մուգու-
գէմէթ իթմիւշ վէ տքէլէր տախի
սիլահ իսլիմալ էլլէմիշ վէ Նիհա-

յէթ 3 գազազ եարէլէնմիշ, 1
Էրմէնի էօլմիւշ վէ պիր թագըմը
ճէրճ օլընմըշ օլտըղընը սօն թէ-
լէկրաֆ պիւտիրիյօր:

«ԻՐԱՆԻՆՔ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Տ Մարգ. Յուլ. ԲՐՕՎԻՏԷՆՍ. — Մ.
Զիւլթիւտեան Զերլուրին կը սպա-
ռ ճամբայ ելնէ:
Տ. Ֆիլիպ Պալուկի ԳԱՀԻՐԷ. — 3
Թիւրքալար Տ. Էրզնկաթանէ առէք:
Տ. Էլնասեան. Զեր գրութիւնը
տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ յա-
շորթ թիւի յետաձգեցինք:
Թիւրքալար Տ. Էրզնկաթանէ պէտք է
համար 2 ֆր. վճարողները պէտք է
1 ֆր. եւս վճարեն: Իսկ որոնք որ
Իրաւունքի բաժանորդ են միայն կէս
ֆր. վճարելու են:

Թ Ա Տ Ր Ո Ն

Նատէժտա Հայ թատերախումբը
Ի նպատակ երկու կատակերգակ դերա-
սաններուն, Պ. Հճ. Յակոբի եւ Պ.
Երամեանի, վաղը իրիկուն շքեղ
ներկայացում մը պիտի տայ Սաֆտի-
նէնիլի Բահին մէջ: Ներկայացուելիք
խաղերն են Էրնէնի վ. Հիւկոյի ծա-
նօթ թատերգութենէն քաղուած ու
Էրզնկաթանի միջախաղի վերածուած,
ՍԱՎԱՆԷՍ կամ ՀԱՅՐԱՍԻՍԻ կատա-
կախան թատերախաղը:

Երգեր եւ ՊԱՐԵՐ Օր. Գաթիւնի
Օլկայի եւ Հճ. Յակոբի կողմէ:

Նպատաւ որեւէ պարոնները Հճ. Յա-
կոբ եւ Երամեան, ամառնային ամե-
նօրեայ ներկայացումներէ վատակա-
բեկ, կը կարծենք թէ իրաւունք ունին
սակկալելու որ Վանայի հասարա-
կութիւնը քաջալիւրէ զիրենք այս
առթիւ:

ՏՕՔԹ. Ն. Կ. ԹԱԳԻՐԵԱՆ

Նախկին երկարամեայ փորձառու
թիւի Ս. Փրկչի (Ի. Կ. Պոլիս) Վիէն-
նայի եւ Պուլկար կատալարութեան
հիւանդանոցներու:
Մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց
կախարարութեան մանկաբարձ:
Սօֆիայի յարգոյ հայ հասարակու-
թեան կազմարարութեան վերջին
թիւիլը այս անգամ իր բնակարանը
փոխադրած է Թրիպոլի փողոց եւ
բաժան Ս. Նիքօլայի ճիշդ անկիւնի
տունը, օթէլ Բօտօբին զիմաքը, Սօ-
ֆիայի բաղնիքներու զիմաքի կարգը,
օթէլ Մաքէտօնիայի քօվի զիմաքանէն
ոչ հեռու: Հիւանդ կըրողներ ամեն
օր ժամը 9—12 եւ 2—6:

ԹԻԻՃՁԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ, 27 Օգոստոս ԶԱԽԻՐԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալիս	54-59 լիպ. 8-20 /9,60
Արապա	52-60 լիպ. 8-10,20
ՍՐԲԱ	
Վալիս 100 քիւ	7.70/8.20
Արապա 42-45 լիպ.	4.60/5.—
ԵՌԻՂԱՅ արապա 33/36 լիպ.	4.20/4.40
Վալիս 100 քիւ	8.50 8.60
ՖԱՍՈՒԼԵԱ	100 քիւ 15—16
Սրապա 101 քիւ	16-20
ՏՐԲԸ արապա	57/59 5.80 6.60
ԳՕԼՕԶ արապա	53/58-8.40/10
ԶԱՎՏԱՐ	
Վալիս	48-55 լիպ. 6. 6.70
Արապա	48/55 լիպ. 6.20/6.80
Կիւնտէ 50—60 վալիս	կէլմէքտէ
Վալիս 8-900 արապա	կէլմէքտէ վալիս
մէլամէլէսի նարօլէն 20 ֆր.	արապա
մուլամէլէսի նարօլէն 2,60:	